

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Філологічний факультет
Кафедра української мови імені проф. Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана філологічного факультету

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

“31 ” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	<u>035 Філологія</u> (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	<u>035.01 Українська мова та література</u> <u>Українська мова та література (літературна творчість),</u> <u>035.09 Фольклористика</u>
факультет	(назва спеціалізації) <u>філологічний</u> (назва інституту, факультету, відділення)

2023 – 2024 навчальний рік

Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі.

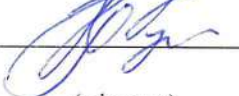
Робоча програма навчальної дисципліни для студентів за напрямом підготовки філологія спеціальністю «українська мова та література, літературна творчість, фольклористика» *(назва навчальної дисципліни)*

Розробник: Костів О. М., доцент, кандидат філологічних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри української мови імені проф. Івана Ковалика

Протокол від “ 31 ”серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри (Купчинська З.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«31» серпня 2023 р.

Робочу програму ухвалила Вчена рада філологічного факультету

Протокол від “31” серпня 2023 року № 1

“31”серпня 2023 року Голова (Крохмальний Р.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма викладання	
Кількість кредитів 4	Галузь знань – гуманітарні науки 035 – філологія, магістр	Нормативна	
Модулів – 1	Напрямок – 035 – філологія	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність – українська мова та література, літературна творчість, фольклор	5-й	5-й
		<i>Семестр 2-й</i>	
		<i>Лекції 16 год.</i>	
		Практичні заняття	
Загальна кількість годин – 120 Денна форма навчання: Загальний обсяг 120 годин, у т. ч. 16 годин лекційних, 16 годин практичних занять і 88 години самостійної роботи. 4 кредити ЄКТС. Заочна форма навчальна (тільки для ОПП «Українська мова та література»): загальний обсяг 120 годин, у т.ч. 8 годин лекційних, 6 годин практичних занять і 106 годин самостійної роботи. 4 кредити ЄКТС.			
Тижневих годин для денної форми навчання – 1 аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 0,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>магістр</i>	16 год.	
		<i>Самостійні</i>	
		88 год.	
		УНДЗ	
		Вид контролю: іспит у письмовій формі	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з особливостями вивчення філологічних дисциплін у вищій школі; плануванням, видами робіт при вивченні філологічних дисциплін у вищій школі (лекції, практичні заняття); з формами контролю засвоєння вивченого матеріалу (заліки, іспити, колоквіуми, тощо).

Завдання: виробити у студентів уміння планувати заняття з філологічних дисциплін, укладати конспекти лекцій з філологічних дисциплін у вищій школі; готувати матеріали для проведення практичних занять з філологічних дисциплін; навчити студентів складати білети та завдання для контрольних робіт і колоквіумів.

У результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- специфіку викладання фахових дисциплін на філологічних та нефілологічних спеціальностях;
- загальнодидактичні принципи навчання філологічних дисциплін у вищій школі;
- традиційні та нетрадиційні методи;
- форми навчання фахових дисциплін у вищій школі;
- особливості проблемного навчання дисциплін філологічного спрямування у вищій школі;
- види самостійної роботи у вищій школі;
- форми контролю за навчальним процесом у вищій школі;
- способи активізації навчального процесу у вищій школі.

Вивчення вказаної дисципліни передбачає формування таких **загальних компетентностей:**

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), проявляти емпатію, толерантність та повагу до культурної різноманітності.

ЗК 14. Здатність до особистісного і професійного розвитку.

ЗК 15. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахових компетентностей

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК 9. Здатність ефективно використовувати набуті лінгвістичні, літературознавчі, методичні знання в практиці викладання філологічних дисциплін у закладах вищої освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог

ПРН 18. Забезпечувати викладання філологічних дисциплін у закладах вищої освіти.

ПРН 19. Аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти тенденції, методичні новації та розробки в галузі вищої освіти особам, які навчаються

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Методика фахових дисциплін як наукова дисципліна. Зміст, структура курсу та методи наукового дослідження.

Тема 2 Навчальний (освітній) процес у вищому освітньому закладі.

Тема 3. Методи навчання фахових дисциплін філологічного спрямування у вищій школі Технологія навчання.

Тема 4. Лекція у вищій школі. Основні види навчальних занять у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття з фахових дисциплін.

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Практичне заняття у вищій школі. Основні види навчальних занять у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова практичного заняття

Тема 2. Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін філологічного напрямку у вищій школі. Модульний контроль знань, особливості. Семестровий контроль.

Тема 3. Оцінювання знань і умінь студентів. Модульно-рейтингова система оцінювання. Уніфікована шкала оцінювання студентів за системою ECTS та національною системою Державна атестація студентів рівнів бакалавра та магістра. Організація проведення державних кваліфікаційних іспитів.

Тема 4. Особливості дистанційного викладання. Електронні засоби, мережевий сервіс. Хмарні сервіси у вивченні дисциплін філологічного напрямку.

4. Структура навчальної дисципліни (методика вивчення фахових дисциплін у вищій школі).

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Денна форма			
		л	п	інд	с р с
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Предмет методики викладання фахових дисциплін у вищій школі.					
Тема 1. Методика фахових дисциплін як наукова дисципліна. Зміст, структура курсу та методи наукового дослідження.	2	2			
Тема 2. Навчальний (освітній) процес у вищому освітньому закладі.	2	2	5		
Тема 3. Методи навчання фахових дисциплін філологічного спрямування у вищій школі Технологія навчання.	2	2	4		

Тема 1. Лекція у вищій школі. Основні види навчальних занять у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття з фахових дисциплін.	2	2			
Разом – змістовий модуль 2	8	8			

Змістовий модуль 2. Основні форми викладання і контролю у процесі навчання фахових дисциплін у вищій школі.					
Тема 1. Практичне заняття у вищій школі. Основні види навчальних занять у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова практичного заняття.	2	2			
Тема 2. Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін філологічного напрямку у вищій школі. Модульний контроль знань, особливості. Семестровий контроль.	2	2			
Тема 3. Оцінювання знань і умінь студентів. Модульно-рейтингова система оцінювання. Уніфікована шкала оцінювання студентів за системою ECTS та національною системою Державна атестація студентів рівнів бакалавра та магістра. Організація проведення державних кваліфікаційних іспитів.	2	2			
Тема 4. Особливості дистанційного викладання. Електронні засоби, мережевий сервіс. Хмарні сервіси у вивчені дисциплін філологічного напрямку.	2	2			
Разом – змістовий модуль 3	8	8			
Усього годин	16	16			

6 Тематика практичних занять:

1. Методика фахових дисциплін як наукова дисципліна. Зміст, структура курсу та методи наукового дослідження. (2 год.)
2. Поняття освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки фахівців. Обсяг дисциплін на філологічному факультеті. Призначення навчального плану. Поняття про силабус. (2 год.)
3. Методи навчання фахових дисциплін філологічного спрямування у вищій школі. Традиційні методи. (2 год.)

4. Традиційні та інноваційні форми лекцій з фахових дисциплін. Вимоги до структури вишівської лекції. Засоби навчання під час лекції. (2 год.)
5. Методика розроблення і проведення практичних і семінарських занять з фахових дисциплін філологічного профілю. (2 год.)
6. Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін філологічного напрямку у вищій школі. (2 год.).
7. Оцінювання знань і умінь студентів. Модульно-рейтингова система оцінювання. Організація проведення іспитів. (2 год.)
8. Особливості дистанційного викладання. Електронні засоби, мережевий сервіс. (2 год.)

7. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Об'єкт, предмет методики навчання фахових дисциплін та основні підходи до навчання у вищому навчальному закладі. (4 год.)	6
2.	Зв'язок методики навчання мовознавчих дисциплін із суміжними науками. (6 год.)	6
3.	Закон про вищу освіту та Стандарт вищої освіти. (4 год.)	6
4.	Поняття про силабус. (4 год.)	6
5.	Порівняльна характеристика методів навчання у вищій та середній школі. (8 год.)	8
6.	Нетрадиційні методи навчання. (6 год.)	8
7.	Оформлення лекційних презентацій. (8 год.)	8
8.	Традиційні та інноваційні форми практичних занять з курсу фахових дисциплін. (6 год.)	6
9.	Модульний контроль знань, особливості. Семестровий контроль. (6 год.)	6
10.	Організація заліків та іспитів. Методичні основи організації тестового контролю знань. Класифікація тестів. (6 год.)	6
11.	Самостійна робота, її особливості. (6 год.)	6
12.	Хмарні сервіси у вивченні дисциплін філологічного напрямку (8 год.)	8
13.	Електронні засоби навчання фахових дисциплін. (4 год.)	8
	Всього	88

8. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Загальний результат у балах складає суму результатів за кожен вид навчальної діяльності:

- робота на практичних заняттях та інформальне навчання: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 40;
- модульний контроль: 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10;
- екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50.

Робота на практичних заняттях та інформальне навчання:

1	Сертифікат про проходження курсу з педагогічної майстерності на освітніх платформах Всеосвіта , EdEra , Prometheus або інші (за вибором).	5 балів	5 балів
2	Паспорт спецкурсу (за вибором студента на основі спеціалізації).	5 балів	5 балів
3	Проектна робота: презентація одного з інноваційних методів навчання (характеристика методу, реалізація методу у відповідному курсі) у викладанні фахових дисциплін у вищій школі.	5 балів	5 балів
4	План-конспект лекційного заняття з фахової дисципліни. Розгорнутий виклад одного структурного елемента лекції. Відеофрагмент (5–7 хв.) заняття за підготовленим конспектом.	10 балів	5 балів*
5	План-конспект практичного чи семінарського заняття з фахової дисципліни.	5 балів	5 балів
6	Створення тестових завдань (10–15) різного виду з фахової дисципліни (за вибором).	5 балів	5 балів
7	Проектна робота: характеристика одного з хмарних сервісів для вивчення дисциплін філологічного профілю.	5 балів	
Разом		40 балів	
Модульний контроль . Тестові завдання для модульного контролю <i>уміщені на сторінці атестованого курсу в системі електронного навчання: https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1225</i>		10 балів	10 балів 50 балів
Разом (поточне оцінювання)		50 балів	
Екзамен. <i>Тестові завдання для іспиту</i> <i>уміщені на сторінці атестованого курсу в системі електронного навчання: https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1225</i>		50 балів	50 балів
Разом (підсумкова максимальна кількість балів)		100 балів	100 балів

Академічна доброчесність: очікується, що відповіді студентів будуть оригінальними. Виявлення ознак академічної недоброчесності у відповіді студента, незалежно від масштабів плагиату чи обману, є підставою для того, щоб викладач її не зарахував. **Відвідування занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. **Література.** Усю

літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання відповідних видів модульних робіт, а також бали, набрані впродовж семестру за виступи на практичних заняттях, участь в обговоренні. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються

Рекомендована література

Основна

- Закон України «Про вищу освіту». Закон від 01.07.2014 № 1556 VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111_zakon_ukrayiny_pro_vyschu_osvitu.
- Стандарт вищої освіти. За спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського рівня) вищої освіти // <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>
- Освітня програма. Галузь знань – 03 “Гуманітарні науки”. Спеціальність – 035 “Філологія” (<https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Osvitnia-prohrama-2022-035.01-mahistry.pdf>)
- Лінгвістична підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання: монографія / Олена Семенов, Вікторія Герман, Олександр Земка, Ольга Рудь, Наталія Громова, Наталя Пономаренко, Інна Левенок, Марина Ячменик. – Суми : сумдпу імені А. С. Макаренка, 2017. – 351 с.
- Костів О. Місце і роль курсу „Методика викладання фахових дисциплін” у підготовці магістрів української філології // «У вимірах слова». Збірник наукових праць на пошану професора Ірина Кочан. – Львів, 2019. – С. 427–436 (у співавторстві).
- Костів О, Мазурик Д. «Курс „Методика викладання фахових дисциплін” у становленні професійної компетентності магістрів-філологів» // Вісник Львівського університету. – Серія філологічна. – 2020 – Випуск 72 // Доступно з джерела: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/10924/11177>
- Копусь О. А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів у вищому навчальному закладі : [монографія] / О. А. Копусь. – 2012. – 429 с.

Додаткова:

- Арістова Н. Формування цифрової компетентності студентів філологічних спеціальностей: інтерактивні форми організації і методи навчання. Освіта. Інноватика. Практика. 2023. 11(6). С 6–12. Електронний ресурс: <https://www.oip-journal.org/index.php/oip/article/view/188/131>
- Грона Н. В., Семенов О. М. Розвиток soft skills майбутніх учителів в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти: міжрегіональний проєкт. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. МОН України,

Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. А. Бойченко, О. А. Біда та ін.]. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. № 7 (111). С. 34–49. Електронний ресурс: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/12263>

• Друшляк М. Г., Семенов О. М., Грона Н. В., Пономаренко Н. П., Семеніхіна О. В. Типологія інтернет-ресурсів для розвитку інфомедійної грамотності молоді. Інформаційні технології і засоби навчання, 2022. Том 88. №2. С. 1-22. <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4786>

• Копусь О. А. Роль лекції в навчанні майбутніх магістрів філології/ О. М. Горошкіна, О. А. Копусь // *Ukrainica VI soucasna ukrajinstica problem jazyka, literatury a kultury Sbornik vedeckych clanku VI. Olomoucke symposium ukrajinstu stredni a vychodni Evropy Olomouc*, 2014. – С. 378–383.

• Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови : Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету / Оксана Костів, Олеся Сколоздра-Шепітко. – Львів, 2018. – 202 с.

• Костриця Н. Пошуки нових форм проведення занять з української мови у вищій школі на нефілологічних факультетах // УМЛШ. – 2004. № 3. – С. 53-54.

• Кузьміна І. Інноваційні технології навчання на заняттях української літератури у вищій школі. Джерело: [file:///C:/Users/almaaz/Downloads/ppsv_2012_5\(2\)_21%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/almaaz/Downloads/ppsv_2012_5(2)_21%20(2).pdf)

• Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії навчання української мови студентів неспеціальних факультетів вищих навчальних закладів : автореф. Дис. На здобуття наук. Ступеня доктора пед. Наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання (українська мова)" / О. В. Любашенко. – К., 2008. – 44 с.

• Навчальний план підготовки магістра з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія» спеціалізації 035.01 «Українська мова та література.– Режим доступу: <https://philology.lnu.edu.ua/academics/master/curriculum-ukrajinska-tova-ta-literatura>

• Новосьолова В. Адаптація методів навчання української мови до умов воєнного часу. Проблеми сучасного підручника. 2022. Вип. 28. С. 90–98. Режим доступу: <https://ipvid.org.ua/index.php/psp/article/view/194>

• Стандарт вищої освіти. За спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського рівня) вищої освіти // <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>

• Освітня програма. Галузь знань – 03 “Гуманітарні науки”. Спеціальність – 035 “Філологія” <https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Osvitnia-prohrama-2022-035.01-mahistry.pdf>

• Остапенко Н. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ / Н. Остапенко. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. – 2008. – 330 с.

• Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін . Навчальний посібник./О. Горошкіна, С. Караман, З. Бакум, О. Караман, О. Копусь / за ред. О. Горошкіної та С. Карамана –2015. – С. 95-107 – Режим доступу: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream>

• Рибченко-Кесер Т. Генеза і сутність інтерактивного навчання як особливої моделі педагогічної взаємодії на прикладі викладання української мови та літератури у ВНЗ. *Humanitarium*. 2020. №45(2). С. 176–185. Режим доступу: <https://humanitarium.com.ua/index.php/hum/article/view/372>

- Семенов О. Академічна лекція як професійний комунікативний феномен // *Естетика і етика педагогічної дії. Збірник наукових праць.* – 2011. – Вип. 2. – С. 91-101
 - Семенов О., Вовк М., Дятленко Т., Громова Н. *Фахова практика майбутнього вчителя-філолога: традиції та інновації: навчальний посібник.* Київ. 2021. 377 с.
 - Семенов О.М., Дейниченко Н.П. *Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах: навчальний посібник / О.М.Семенов, Н.П.Дейниченко.* – Суми: Вид-во сумдпу імені А.С.Макаренка, 2014. – 219 с. (9,2 друк.арк.)
 - Симоненко Т. *Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів : монографія / Т. Симоненко.* – Черкаси : Вид. Вовчок О. Ю., 2006. – 328 с.
- Собченко Т. М. *Змішане навчання студентів філологічних спеціальностей у закладах вищої освіти: історія, теорія, практика, перспективи: монографія.* Харків: СГ НТМ «Новий курс». 2021. 374 с